

Mishkan Mysteries: Structure and Detail

I. Textual Flow

- תרומה
- תצוה
- **כי תשא**
- ויקהל
- פקודי

II. Puzzling Order... Rabbinic Response

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: בצלאל על שם חכמתו נקרא. בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: לך אמור לו לבצלאל "עשה לי משכן ארון וכלים". הלך משה והפך ואמר לו: "עשה ארון וכלים ומשכן". אמר לו: משה רבינו, מנהגו של עולם אדם בונה בית ואחר כך מכניס לתוכו כלים, ואתה אומר "עשה לי ארון וכלים ומשכן", כלים שאני עושה, להיכן אכניסם? שמא כך אמר לך הקדוש ברוך הוא, "עשה משכן ארון וכלים"?! אמר לו: שמא בצל אל היית וידעת ?

Rabbi Shmuel bar Nahmani said in the name of Rabbi Yonatan: Bezalel was called by that name on account of his wisdom. When the Holy One, Blessed be He, said to Moshe: Go say to Bezalel, "Make a tabernacle, an ark, and vessels" (see Exodus 31:7–11), Moshe went and reversed the order and told Bezalel: "Make an ark, and vessels, and a tabernacle" (see Exodus 25–26). He said to Moshe: Moshe, our teacher, the standard practice throughout the world is that a person builds a house and only afterward places the vessels in the house, and you say to me: Make an ark, and vessels, and a tabernacle. If I do so in the order you have commanded, the vessels that I make, where shall I put them? Perhaps God told you the following: "Make a tabernacle, ark, and vessels" (see Exodus 36). Moshe said to Bezalel: Perhaps you were in God's shadow [*betzel Key!*], and you knew precisely what He said. You intuited God's commands just as He stated them, as if you were there.

- But the problem remains...Why the contrasting order in the text?
- Various approaches
- The primacy of both structure and detail

III. Structure: Why build it at all?

A. The Mandate

שמות כה:ח

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

And they shall make for Me a Mikdash, and I will dwell in their midst

B. The Problem

אברבנאל שמות כה

השאלה הא' למה צוה יתברך במעשה המשכן ואמר ושכנתי בתוכם כאלו היה יתברך גשם מוקף ומוגבל במקום מה שהוא בהפך האמת? כי הוא יתברך אינו גשם ואינו כח בגשם ואיך יחסו לו מקום. והוא יתברך אמר השמים כסאי והארץ הדום רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ואי זה מקום מנוחתי גם שלמה אמר על בנין הבית הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אף כי הבית הזה אשר בניתי והם מאמרים סותרים זה את זה:

Abravanel: Why would G-d command the creation of the Mishkan as if He were defined in corporeal terms and bounded by a specific location? This is the opposite of the truth!

C. First Approach A: Plan B (A Fallback Position)

1. Chronological Adjustment

רשי שמות לא:יח

ויתן אל משה וגו': אין מקדם ומאחר בתורה – מעשה העגל קדם לצווי מלאכת המשכן ימים רבים היה – שהרי בי"ז בתמוז נשתברו הלוחות, וביום הכפורים נתרצה הקב"ה לישראל, ולמחרת התחילו בנדבת המשכן והוקם באחד בניסן (תנחומא):

Rashi:

1. Text does not reflect chronological timeline
2. True Chronology:
 - 17 Tamuz-Breaking of Tablets (Sin of the Golden Calf) ...
 - Yom Kippur-Forgiveness granted...
 - Following day-Mishkan commanded and collection begins...
 - Nissan 1-Mishkan erected

2. Motivation: Mishkan as a Response to the Golden Calf

ספורנו שמות כד:יח

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם לא כמו שיעד קודם לכן, כאמרו מזבח אדמה תעשה לי בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך אבל עתה יצטרך לכהנים, וזה בעצמו התבאר באמרו ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך. והנה לא נבחר שבט לוי לשרת עד אחר מעשה העגל, כמו שהעיד באמרו בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי לשרתו ולברך בשמי.

Commencing with chapter 25 verse 8 where G-d says to Moshe that He will take up permanent residence in the Tabernacle to be built, the first 2500 years of mankind's history where G-d was equally accessible anywhere has come to an end, and there would be a centralized form of worship as part of the Jewish religion. Instead of G-d permitting the erection of altars anywhere it pleased man, and His coming to meet man at such sites, now the roles are reversed and He will be in residence in His palace on earth, and anyone who wishes to pray to Him effectively will have to do this at that Temple. There will be groups of people charged with the sacrificial

service in the Temple, the priests, and laymen will not be allowed into the inner sanctum of this Temple at all.

Sforno: This event changes everything... a step not originally intended... A lasting limiting effect of the Sin of the Golden Calf...

מדרש רבה שמות לג:

דבר אחר, ויקחו לי תרומה, הדא הוא דכתיב: אני ישנה ולבי ער, אמרה כנסת ישראל אני ישנתי לי מן הקץ, אלא הקדוש ברוך הוא ער, שנאמר: צור לבבי וחלקי אלהים לעולם. אני ישנה מן המצוות, אבל זכות אבותי עומדת לי ולבי ער. אני ישנה ממעשה העגל, ולבי ער, והקדוש ברוך הוא מרתיק עלי, הוי: ויקחו לי תרומה: פתחי לי אחתי רעיתי, עד מתי אהיה מתהלך בלא בית: שראשי נמלא טל, אלא עשו לי מקדש שלא אהיה בחוץ.

Midrash Rabba: The Mishkan as a Healing Gesture: A hand across the abyss

מדרש תנחומא שמות תרומה ח

מנין? שכן עלה משה בששה בסיון, ועשה ארבעים יום וארבעים לילה, ועוד עשה ארבעים, ועוד עשה ארבעים, הרי מאה ועשרים. ואתה מוצא, שביום הכפורים נתכפר להם, ובו ביום אמר לו הקדוש ברוך הוא, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, כדי שידעו כל האמות שנתכפר להם על מעשה העגל. ולכך נקרא משכן העדות שהוא עדות לכל באי העולם, שהקדוש ברוך הוא שוכן במקדשכם. אמר הקדוש ברוך הוא: בא זהב שבמשכן ויכפר על זהב שנעשה בו את העגל, שכתוב בו: ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב וגו' ולכך מתכפרין בזהב, וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב. אמר הקדוש ברוך הוא: כי אעלה ארכה לך וממכותיך ארפאך

Midrash Tanchuma:

1. Public testimony to the enduring connection between HaShem and B'nai Yisrael
2. An atoning mechanism for the sin of the Golden Calf

מדרש אגדה תרומה:

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה ... ועשית את המזבח עצי שטים" – כל עניין המנורה והשולחן והמזבח והקרשים והאהל והיריעות וכל כלי המשכן – מפני מה? אמרו ישראל לפני הקב"ה: ריבוננו של עולם, מלכי הגויים יש להם אוהל ושולחן ומנורה ומקטר קטורת, וכן הוא תכסיסי מלוכה, כי כל מלך צריך לכך, ואתה הוא מלכנו גואלנו מושיענו – לא יהיו לפניך תכסיסי מלוכה, עד שיוודע לכל באי עולם כי אתה הוא המלך? אמר להם: בני, אותם בשר ודם צריכים לכל זה, אבל אני איני צריך, כי אין לפני לא אכילה ולא שתייה, ואיני צריך מאור, ועבדי יוכיחו כי השמש והירח מאירים לכל העולם ואני משפיע עליהם מאורי, ואני אשגיח עליכם לטובה בזכות אבותיכם. אמרו ישראל לפני הקב"ה: ריבוננו של עולם, אין אנחנו מבקשים את האבות (ישעיה ס"ג), "כי אתה אבינו, אברהם לא ידענו וישראל לא הכרנו". אמר להם הקב"ה: אם כן, עשו מה שאתם חפצים, אלא עשו אותם כאשר אני מצווה אתכם... שנאמר "ועשו לי מקדש... "ועשו מנורה... ועשו שולחן... ועשו מזבח מקטר קטרת."

Midrash Aggada: Mishkan and Keilim a concession to man's needs

Issues with plan A

- Textual flow
- Understanding the concept of a plan B in God's realm
- How is the Mishkan a corrective and not a perpetuation of the problem?

V. Second Approach: Plan A (God's Plan All Along)

Summary: Nechama Leibowitz

["These commentaries] reject the idea that the Sanctuary was in any way an afterthought, a cure for their [the Israelites'] sickness, atonement for sin, or compromise between the idea of spirituality and the reality of man's material conceptions, demanding a form of worship limited to a definite space-time dimension. *On the contrary, the institution of the Sanctuary was there from the beginning, a deliberate act of Divine grace and thoughtfulness designed to strengthen the immanence of His presence.*"¹

רמבן שמות כה:א

כאשר דבר השם עם ישראל פנים בפנים עשרת הדברות, וצוה אותם על ידי משה קצת מצות שהם כמו אבות למצותיה של תורה, כאשר הנהיגו רבותינו עם הגרים שבאים להתייחד, וישראל קבלו עליהם לעשות כל מה שיצוה על ידו של משה, וכתת עמהם ברית על כל זה, מעתה הנה הם לו לעם והוא להם לאלהים כאשר התנה עמהם מתחלה ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה (לעיל יט ה), ואמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש (שם יט ו), והנה הם קדושים ראויים שיהיה בהם מקדש להשרות שכינתו ביניהם ולכן צוה תחלה על דבר המשכן שיהיה לו בית בתוכם מקודש לשמו, ושם ידבר עם משה ויצוה את בני ישראל:

והנה עקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון, כמו שאמר (להלן כה כב) ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת, על כן הקדים הארון והכפרת בכאן כי הוא מוקדם במעלה, וסמך לארון השלחן והמנורה שהם כלים כמוהו, ויורו על ענין המשכן שבעבורם נעשה אבל משה הקדים בפרשת ויקהל את המשכן את אהלו ואת מכסהו (להלן לה יא), וכן עשה בצלאל (להלן לו ח), לפי שהוא הראוי לקדם במעשה: **והנה המשכן הוא, שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתר וכמו שנאמר שם (לעיל כד טז) וישכן כבוד ה' על הר סיני, וכתוב הן הראנו ה' אלהינו את כבודו ואת גדלו, כן כתוב במשכן וכבוד ה', מלא את המשכן (להלן מ לד). והזכיר במשכן שני פעמים וכבוד ה' מלא את המשכן, כנגד "את כבודו ואת גדלו"; והיה במשכן תמיד עם ישראל הכבוד שנראה להם בהר סיני. ובבא משה (להלן לד לד) היה אליו הדבור אשר נדבר לו בהר סיני. וכמו שאמר במתן תורה מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה, כך במשכן כתיב וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת מבין שני הכרובים וידבר אליו:**

Ramban: Chronology as is makes perfect sense. HaShem brings the nation to a point where they are ready for and worthy of His presence among them and then commends the creation of the Mishkan. This is part of HaShem's plans from the outset. The purpose of the Mishkan is to perpetuate the Sinaitic experience.

¹ Nehama Leibowitz, Studies in Shmot, p.467

Issues with plan B: Why??

- Ramban: Perpetuate Sinaitic experience
- Rambam and others: Concession to man's needs-Better at God's table than elsewhere
- Control ritual worship through centralization and formalization
- National Center (discuss transition under Rav Yochanan Ben Zakai)
- Numerous sources: symbolic lessons from each aspect of Mishkan and its service:
 וגו' כרובים; מנורה; ארון; ועשו לי מקדש

IV. The Details: Some Lessons Possibly Learned

- Ohr HaChaim-when does Mikdash achieve sanctity? What does the Mikdash represent? The contrast between Sinai and Moriah
- Aron Lined with gold inside and out: תוכו כבורו
- Permanent placement of Aron poles: בטבעת הארן יהיו הבדים לא יסרו ממנו
- Contradictory gaze of the keruvim: ופניהם איש אל-אחיו אל-הכפרת יהיו פני הכרבים